

УДК 254.3 :241.81 (477.86)

Марія Голомідова (с. Християна МЧСВВ)
Монастир Царя Христа ЧСВВ (м. Івано-Франківськ)

АПОСТОЛЬСЬКА ПРАЦЯ МИРЯНСЬКОГО ЧИНУ СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО В М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Стаття покликана ознайомити читача з апостольською працею членів Мирянського Чину Святого Василя Великого в м. Івано-Франківську з часу виходу Української Греко-Католицької Церкви з підпілля до наших днів. Стаття носить історико-хронологічний характер із описовим спрямуванням і оприлюдненням нових джерел.

Ключові слова: *Мирянський Чин Святого Василя Великого, МЧСВВ, апостольська праця МЧСВВ, УГКЦ.*

Члени Мирянського Чину Святого Василя Великого активно діяли в підпільній Українській Греко-Католицькій Церкві (далі – УГКЦ) в Галичині в 1960–1980-их роках та сприяли її легалізації. Після років підпілля діяльність МЧСВВ пов'язана з відродженням та становлення УГКЦ в незалежній Україні. Все це актуалізує проблему участі мирян у церковних структурах та спонукає істориків до більш прискіпливого та об'єктивного її дослідження.

Досліджував діяльність Мирянського ЧСВВ в Івано-Франківську та області в нашому часі доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Інституту історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника О.С. Жерноклеєв [6, с. 122-124; 7, с. 75-85]. Діяльність Мирянського ЧСВВ в слідчому ізоляторі міста досліджувала Надія Кирилюк (с. Марія, МЧСВВ) у своїй дипломній роботі, присвяченій проблематиці ресоціалізації неповнолітніх правопорушників [11, с. 42]. Однак проблема апостольської праці Мирянського ЧСВВ на сьогодні є ще мало науково розробленою та потребує ґрунтовніших студій.

Метою статті є дослідження апостольської праці Мирянського ЧСВВ м. Івано-Франківська після виходу УГКЦ з підпілля до нашого часу.

Розглянемо зараз апостольську діяльність Мирянського Чину після легалізації УГКЦ. Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха» навчає, що *«Апостольство мирян полягає в оцерковленні всіх ділянок суспільного життя: «Стараючись про речі земні та впорядковуючи їх по-Божому, шукати Царства Божого, щоб... [речі земні] стали немов закваскою на освячення світу з нутра». В освяченні світу миряни покликані до тісної співпраці з ієрархією. Святий Йоан Золотоустий закликає своїх вірних розділити з ним його служіння: «Не полишайте все на учителів, не перекладайте усіх трудів на предстоятелів» [10, п. 299, с. 104].*

Мирянський Чин Святого Василя Великого був заснований в УГКЦ Праведним Митрополитом Андреем Шептицьким, ЧСВВ в 1897 р. В часі

підпілля у 1960–1980-х роках його діяльність в Галичині була відновлена владикою Яковом Тимчуком, ЧСВВ, і активна апостольська праця членів Чину сприяла легалізації УГКЦ в Україні наприкінці 1980-х років [2, с. 206-207]. Після легалізації УГКЦ в Україні *«почала відбудовувати свої структури – парафії, монастирі, навчальні заклади...»* [17]. Відновив в тому часі свою легальну діяльність в Україні і Василянський Чин св. Йосафата. У Провінції Найсвятішого Спасителя осідки Мирянського Чину, який в тому часі мав назву Третій Чин, зорганізувались при василянських монастирях у Львові, Жовкві та Івано-Франківську.

Провідник Третього Чину м. Івано-Франківська в підпіллі о. Петро Дутчак, III ЧСВВ провадив Чин до часу виходу УГКЦ з підпілля. Головною настоятелькою Третього Чину міста і області була з часу заснування осередку в 1977 р. с. Ореста Колюх, ЧСВВ.

З відкриттям 21 вересня 1990 р. церкви Царя Христа члени Третього Чину почали приходити до храму на щомісячні збори. Духовний провід Чину в цьому часі став здійснювати о. Йосиф Данилович, ЧСВВ. Зі спогадів сестер отець давав всім членам Чину однакову покуту, радив, що читати зі Святого Письма, як молитися [25; 26]. Своє духовне життя члени Чину продовжували провадити відповідно до Уставу III ЧСВВ, виданого 1991 р. у Крехові [30].

Протягом 1990-го року в Івано-Франківську були відкриті всі греко-католицькі церкви і свою апостольську діяльність члени Чину стали провадити в уже вільній Церкві, сповняючи свою місію і виконуючи свій апостолят як індивідуально, так і спільними зусиллями.

«Християни покликані здійснювати апостолят індивідуально за різних обставин свого життя, однак нехай вони пам'ятають, що людина за своєю природою є істотою суспільною і Богові було до вподоби об'єднати всіх, хто вірить у Христа, в один народ Божий (пор. Пт. 2:5-10) та в одне тіло (пор. I Кор. 12:12). Тому спільний апостолят добре відповідає і людським, і християнським потребам вірних, водночас засвідчуючи спільність і єдність Церкви в Христі, який сказав: «Де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я серед них. Тому нехай вірні здійснюють свій апостолят спільними зусиллями (Мат. 18:20). Вони мають бути апостолами як у своїх сім'ях, так і в парохіях і єпархіях, які за своєю природою мають громадський характер, а то й у вільних товариствах, у які вони бажать об'єднатися.... Бо товариства, утворені для спільного здійснення апостоляту, підтримують своїх членів і готують їх до цієї справи, правильно організують і регулюють їхню апостольську працю, так що можна очікувати набагато рясніших плодів, ніж у тому випадку, коли б кожен член діяв окремо....Адже сьогодні лише спільними зусиллями можна повною мірою досягти всіх цілей апостоляту і зберегти його результати», – говориться в Декреті Другого Ватиканського Собору про апостолят мирян [3, п. 18, с. 242].

Нижче наведемо деякі приклади спільної та індивідуальної апостольської праці членів Третього Чину м. Івано-Франківська після легалізації УГКЦ.

Майже всі сестри Третього Чину ще з підпілля вмiли дякувати, тож декілька сестер з четвертої групи Чину: с. Магдалина Марта Бобрикович, III ЧСВВ, с. Агнета Анна Бублик, III ЧСВВ, с. Юлія Олена Дівнич, III ЧСВВ, с. Андрея Анна Бойко, III ЧСВВ та с. Марія Анна Вінтоняк, III ЧСВВ стали співати Святі Літургії в неділю, свята і в будні дні в церкві вмуч. Димитрія в Пасічній [25].

Зі спогадів с. Юлії Олени Дівнич, III ЧСВВ, вона подарувала першу кадильницю для церкви вмуч. Димитрія, привезену з Польщі [9, с. 22]. Також у липневому номері газети «Нова Зоря» за 1991 р. надруковано її статтю «Юдою не стану» про колишнього пароха церкви вмуч. Димитрія о. Миколу Бориславського (1887–1967 рр.), який повернувся з заслання наприкінці 1950-тих і якого сестра з парафіянами щорічно відвідувала в м. Дрогобичі та вітала з іменинами [4].

Як почали відкриватися в місті греко-католицькі церкви, сестри брали участь в прибиранні цих церков та прилеглих до них територій [28].

Сестра Марія Анна Вінтоняк, III ЧСВВ і с. Наталія Анна Меринда, III ЧСВВ допомогали о. Йосифу Даниловичу, ЧСВВ при хрещенні дітей з інтернату в с. Угорниках Тисменицького району [21; 26], і тоді було охрещено 200 дітей [27].

Сестри Чину також допомагали в тих роках в організації та підготовці дітей до Першого Святого Причастя на парафіях міста. З розповіді с. Наталії Анни Меринди, III ЧСВВ, вона спільно з сестрами Чину допомагала організувати урочисте Перше Святе Причастя в Катедральному Соборі Святого Воскресіння трьох груп дітей від 30 до 50 в кожній групі, яких підготували м. Мирослава Максимчук, ЧСВВ, с. Ореста Колюх, ЧСВВ та інші сестри [27].

Наприкінці 1990-го року на прохання владики Павла Василика с. Магдалина Марта Бобрикович, III ЧСВВ, с. Антонія Анна Рак, III ЧСВВ, с. Юлія Олена Дівнич, III ЧСВВ та с. Агнета Анна Бублик, III ЧСВВ записали на касети українські колядки та духовні пісні. Тоді ж с. Антонія Анна Рак, III ЧСВВ також вишила стихар для владики Павла Василика [18].

Після смерті настоятельки четвертої групи Третього Чину с. Магдалини Марти Бобрикович, III ЧСВВ 31 липня 1991 р., с. Ореста Колюх, ЧСВВ назначила настоятелькою групи с. Марію Анну Вінтоняк, III ЧСВВ [24], яка згодом стала, як всі групи об'єднались, настоятелькою Третього Чину міста [14].

Сестра Ореста, ЧСВВ часто передавала с. Марії Анні Вінтоняк, III ЧСВВ короткі листи [26]. В одному з них с. Ореста, ЧСВВ сповістила с. Марію Анну, III ЧСВВ про прохання с. Володимири Анни Мах, III ЧСВВ з с. Кінчаки Галицького району, що їй потрібні Молебні до св. Йосафата і св. Йосифа та парастас на українській мові [15]. Була велика потреба в духовній

літературі, і в тому часі с. Марія Анна Вінтоняк, III ЧСВВ дуже багато друкувала духовної літератури [26].

В іншому листі с. Ореста, ЧСВВ просила с. Марію Анну Вінтоняк, III ЧСВВ дати на сорокоусти за померлих сестер Чину. Лист датований 2 березня 1992 р. *«Згідно Статуту, писала с. Ореста, ЧСВВ, Ви повинні дати на Службу Божу за померлих, а як не дали, то прошу сказати, щоб кожна сестра відмовила вервичку, щоб був зв'язок між живими і померлими. Ви їм помагайте, а вони будуть Вам помагати. Як Ваше здоров'я? Молімся взаємно за себе. Щиренько здоровлю»* [13].

Списки членів Третього Чину, укладені с. Орестою Колюх, ЧСВВ, її лист про заснування осередку в місті та збережені три листи до с. Марії Анни Вінтоняк, III ЧСВВ є надзвичайно важливими документами, які стосуються історії Третього Чину м. Івано-Франківська.

З 1991 по 1997 рр. провідником Третього Чину був ігумен о. Йосиф Холод, ЧСВВ. Сестри приходили в монастир отців василіян на щомісячні збори і двічі на рік, на свята св. Василя Великого і св. Петра і Павла, на віднову обітів, які проводив отець, а також збиралися разом на богослужіння і спільну молитву в церкві вмуч. Димитрія. Отець Йосиф, ЧСВВ любив дарувати сестрам релігійні образки і говорив: «Ми всі зібрані в Божій любові і нам нічого не загрожує» [19].

Одним з напрямків діяльності Третього Чину на початку 1990-х років була допомога сестер Чину с. Наталії Анни Меринди, III ЧСВВ, с. Марії Анни Вінтоняк, III ЧСВВ та інших о. Йосифу Холоду, ЧСВВ при заснуванні Марійських дружин на парафіях міста і області [23]. Марійські дружини в місті були засновані на парафії Царя Христа, за згодою парохів – в церквах вмуч. Димитрія, Покрови Матері Божої [11], св. Йосифа [32], також в 14-тій, 19-тій [27] та 15-тій школах [31].

Ще однією ділянкою апостольської праці і прикладом спільного апостоляту була організація та участь сестер Третього Василіянського Чину спільно з Третім Чином Матері Божої Неустанної Помочі в 1990-х роках в Євхаристійному поході в місті [22]. В походах вервиці, які організував о. Йосиф Холод, ЧСВВ, брали участь та допомагали в їх організації члени Марійської дружини, Апостольства молитви і Третього Чину [23]. Учасниками походів були і діти з Марійських дружин міста, серед яких – діти та внуки сестер Чину [25].

Прикладом індивідуального апостоляту сестер Чину є побудова в 1991 р. біля церкви вмуч. Димитрія завдяки старанням та за кошти с. Марії Анни Вінтоняк, III ЧСВВ каплички, яка була посвячена на свято Різдва Пресвятої Богородиці 21 вересня 1991 р. на честь Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії [25]. Сестра Антонія Анна Рак, III ЧСВВ до каплички на престіл в тому часі вишила обрус [18]. З часу посвячення каплички с. Марія Анна, III ЧСВВ зорганізувала в ній молитви, на які після Служби Божої сходилось багато людей. Кожного четверга, п'ятниці і суботи відбувалися Адорації, молилися вервицю в наміренні Матері Божої та інші

молитовні практики [8, с. 47-48]. Щороку 21 вересня біля каплички служиться Молебень або Акафіст на честь Матері Божої [25]. Молитви в капличці є прикладом спільного з вірними нашої Церкви молитовного апостоляту сестер Третього Чину в тих роках.

2 квітня 1995 р. померла настоятелька Третього Чину с. Ореста Колюх, ЧСВВ (1917 – 1995 рр.), яка провадила Чин протягом 18 років. Всі сестри у своїх спогадах згадують, що вона була їм духовною мамою і відзначають святість її життя.

3 вересня 1997 р. провідником Третього Чину став ігумен о. Володимир Палчинський, ЧСВВ. У 1998–1999 рр. за дорученням ігумена збори Чину в монастирі сестер василіянок провадила с. Атаназія Павлюк, ЧСВВ [20]. У 1999–2000-х рр. Третій Чин вже остаточно перейшов під опіку отців василіян.

20 вересня 2002 р. ігумен о. Володимир Палчинський, ЧСВВ та о. Олег Червак біля офісу ВАТ «Прикарпаттяобленерго» посвятили капличку Покрови Матері Божої. Ініціаторкою та активною учасницею її спорудження є с. Магдалина Софія Себедин, Ш ЧСВВ [16, с. 278]. Сестра доглядала за капличкою, а з 2005 р. її догляд стала здійснювати с. Магдалина Марія Факас, МЧСВВ.

На прохання ігумена о. Володимира, ЧСВВ с. Антонія Анна Рак, Ш ЧСВВ вишила для церкви Царя Христа вишивку на хори і вісім сорочок для дівчат з молодіжної спільноти Еммануїл [18]. Сестра в часі підпілля працювала в теперішньому будинку дитячої творчості та вчила дітей вишивати і одночасно прививала їм любов до рідної української мови, культури, звичаїв, християнські цінності і любов до Бога. Дві її учениці – с. Августина Чорноус, ЗСМ та с. Ігнатія Гаврилик, ЧСВВ стали монахинями і присвятили своє життя Богові.

Новий етап діяльності Третього Чину почався в 2004 р., коли його провідником став о. Порфирій Шумило, ЧСВВ. 10 липня 2005 р. настоятелькою Чину була обрана с. Християна Голомідова, Ш ЧСВВ. Того ж року ігумен о. Володимир Палчинський, ЧСВВ для членів Чину передав Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого, схвалений на Генеральній Капітулі Василіянського Чину в Римі в 1992 р.

Згідно з Статутом, метою Мирянського ЧСВВ є «в усьому шукати Божого вподобання й освячення своїх членів та будувати Царство Боже в душах ближніх, згідно з наукою Ісуса Христа та засадами святого Отця Василя Великого». Притаманне завдання – «виконувати апостольську працю в різних її видах і потребах; захищати і поширювати єдність Церкви; виконувати харитативну, суспільну, виховну й наукову працю в різних обставинах життя в дусі святого Василя Великого» [29, розділ II, с. 7].

12 березня 2006 р. відбулись перші вибори Управи Мирянського Чину. Головою Управи була обрана с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ. 20 квітня 2012 р. з благословення ігумена о. Йосафата Фітеля, ЧСВВ покровителькою осідку Мирянського ЧСВВ в Івано-Франківську стала Непорочно Зачата Пречиста Діва Марія. 13 травня 2012 р. відбулись наступні вибори Управи Чину. Головою Управи була обрана знову с. Християна Марія

Голомідова, МЧСВВ. За час з 2004 по 2016 рр. до Чину вступило 111 осіб, а загальна кількість членів в 2016 р. склала 140 осіб (46 осіб з вищою освітою, 15 сестер – з вищою духовною освітою).

24 листопада 2016 р. ігумен монастиря в Івано-Франківську о. Йосафат Хаймик, ЧСВВ призначив о. Павла Яхимй, ЧСВВ духовним провідником Мирянського ЧСВВ.

З дозволу Протоігумена о. Йоана Школика, ЧСВВ від 24 січня 2017 р. всі члени Мирянського ЧСВВ Івано-Франківської митрополії УГКЦ стали належати до осідку МЧСВВ при монастирі оо. Василян в Івано-Франківську. На даний час до осідку належить більше як 300 осіб. Серед них 80 членів Чину проживає в м. Івано-Франківську. Найбільш чисельно, 150 членів, проживає на території Надвірнянського, Богородчанського, Косівського районів та Яремчанської міської ради Івано-Франківської області. 20 членів Чину проживає в м. Бурштині та 29 – у м. Калуші. Всі члени Чину є практикуючими християнами і живуть євхаристійним життям, перебувають у постійній молитві за Римського Архиерея, УГКЦ, Василянський Чин св. Йосафата, Мирянський ЧСВВ, рідну Україну, навернення грішників, мир у всьому світі та ін., випрошуючи в Господа Бога і Пресвятої Богородиці потрібні ласки і благословення.

Як і в минулі роки, в монастирі оо. Василян відбуваються щомісячні збори членів Мирянського ЧСВВ. Двічі на рік члени Чину відновлюють свої обіти, перед якими є двох-трьохденні реколекційні науки.

З 2004 р. духовні науки для членів Чину виголошували: провідник МЧСВВ о. Порфирій Шумило, ЧСВВ; с. Тереза Гутник, ЧСВВ (2006–2007 рр.); ігумен о. Володимир Палчинський, ЧСВВ; ігумен о. Йосафат Фітель, ЧСВВ (2009–2016 рр.); о. Миколай Микосовський, ЧСВВ (2013 р.); о. Григорій Анастасин, ЧСВВ (2015 р.); ігумен о. Йосафат Хаймик, ЧСВВ (з серпня 2016 р.); провідник МЧСВВ о. Павло Яхимець, ЧСВВ (з грудня 2016 р.).

Лекції для членів МЧСВВ (2011 р.) читали викладачі Івано-Франківської Теологічної Академії: о. Василь Ілик – «Доктрина Католицької Церкви»; о. Руслан П'яста – «Подружня етика»; о. Роман Дзюбак – «Подружнє право»; о. Ігор Онищук – «Сектознавство».

На зборах члени Чину читають і розважають Новий Завіт; Катехизм християнської віри; Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха»; книгу «Пізнай свій обряд» о. Юліана Катрія, ЧСВВ; моляться вервицю до Божого Милосердя і розважають Таїнства вервиці; готують різні теми, розповіді про прощі та ін.

Члени Чину були ознайомлені з такими документами Церкви як: Післясинодальне апостольське повчання Святішого Отця Івана Павла II «Покликання і місія мирян»; Енцикліка Папи Бенедикта XVI «Бог є любов»; Пастирський лист Блаженнішого Святослава Шевчука «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом»; Резолюції VI сесії Патріаршого Собору УГКЦ і постанови Синоду Єпископів УГКЦ; «Управління Божими дарами» та ін.

Нижче наводимо інформацію про апостольську діяльність Мирянського ЧСВВ з 2005 по 2017 рр. на парафії, в сім'ях, у спільноті МЧСВВ та місіях. Апостольська діяльність членів Чину на парафії Царя Христа складається з молитовного апостоляту, співу богослужінь, організації прощ, прибирання церкви, опіки «Духовної школи» імені Митрополита Андрея Шептицького, висвітлення діяльності Чину в засобах суспільної комунікації, індивідуального апостоляту.

На інших парафіях міста і в області члени Мирянського Чину, які належать до тих парафій, теж провадять свою апостольську діяльність. Співають богослуження, здійснюють молитовний апостолят, організують прощі, розповсюджують духовну літературу, прибирають церкви, доглядають за капличками, допомагають сиротам, потребуючим, воїнам АТО та ін.

Молитовний апостолят є одним з головних в житті членів Мирянського Чину і важливим напрямком їх апостольської діяльності. Більшість членів Чину беруть участь у щоденній Святій Літургії, Пресвятій Євхаристії, приступають до Таїнства Покаяння; читають і розважають по можливості щодня Святе Письмо та вивчають Слово Боже в біблійному гуртку; читають Катехизм УГКЦ «Христос – наша Пасха», духовну літературу; беруть участь у реколекціях перед відновою обітів та парафіяльних реколекціях в часі Різдвяних свят та Великого посту; беруть участь у катехитичних науках; навчаються в «Духовній школі» ім. Митрополита Андрея Шептицького та катехитично-педагогічному факультеті Івано-Франківського богословського університету; Беруть участь в молитві Церковного Правил, набоженствах, які подає Церква; після Вечірні в церкві провадять вервицю. Із 2014 р. у Велику П'ятницю члени МЧСВВ моляться перед виставленою Плащаницею, а 8 квітня 2016 р. брали участь у безперервній молитві «24 години для Господа» та ін.

З 2009 р. хористи Чину співають у церкві Царя Христа богослужіння. Сестра Григорія Галина Досин, МЧСВВ (до 2015 р.), с. Іванна Любов Івасів, МЧСВВ, с. Софія Євдокія Савчин, МЧСВВ, с. Марія Гордашко, МЧСВВ та ін. співають Святу Літургію та Молебень до свщмуч. Йосафата в другу суботу місяця. Сестра Павла Неля Лавренюк, МЧСВВ і с. Магдалина Ліліана Лавренюк, МЧСВВ співають в суботу вечірню Святу Літургію. Четверо сестер Чину здобули дяківсько-регентську освіту та співають богослужіння на своїх парафіях.

Зусиллями членів Мирянського Чину на парафії Царя Христа з 2006 р. організуються прощі до відпустових місць України. Щотижня, по суботах і неділях, сестрами МЧСВВ організуються прощі: до Гошева, Підгірців, Крехова, Улашківців, Страдча, Глинян, Унева, Зарваниці, Борислава, Львова, Джублика та ін. Відповідальні за провід та організацію прощ: с. Йосафата Надія Гасюк, МЧСВВ (2006–2014 рр.), с. Олена Ольга Бельбас, МЧСВВ (з 11. 2015 р.).

З 2006 р., щосуботи, після вечірньої Святої Літургії до 20-ти членів Чину дбають за благоустрій і прибирають церкву Царя Христа. Відповідальні за прибирання і благоустрій храму: с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ (до 2009 р.), с. Марія Надія Кирилюк, МЧСВВ (2009–2011 рр.), с. Софія Марія Жибак, МЧСВВ (2012–2017 рр.).

Важливим напрямком апостольської діяльності Мирянського Чину на парафії є «Духовна школа» імені Митрополита Андрея Шептицького, яка була започаткована в монастирі оо. Василіян з Благословення Єпископа Івано-Франківського УГКЦ Кир Володимира Війтишина 26 лютого 2011 р. Організаторами та відповідальними за програму заснованої школи були Івано-Франківська теологічна академія (катехитично-педагогічний факультет) та отці Чину Святого Василя Великого. Лекції читали викладачі теологічної академії, з 2014 р. – вже богословського університету.

1 жовтня 2015 року Митрополит УГКЦ Кир Володимир Війтишин своїм Декретом уділив благословення ігумену і пароху о. Йосафату Фітелю, ЧСВВ на організацію і провід «Духовної школи» імені Митрополита Андрея Шептицького для мирян при монастирі оо. Василіян м. Івано-Франківська.

Мета школи: освітній вишкіл та духовна формація мирян згідно з ученням Католицької Церкви. До навчальної програми входять такі дисципліни: Василіянська духовність; Вступ до Святого Письма; Історія Спасіння Старого і Нового Завітів; Основи християнської віри; Притчі та блаженства; Літургійне богослів'я; Святі Таїнства; Богослів'я ікони; Фундаментальне богослів'я; Христологія; Маріологія; Етика; Подружнє право; Релігієзнавство, сектознавство; Нарис історії Церкви в Україні; Нарис історії Вселенської Церкви. Практичні заняття: читання і розважання Святого Письма (метод *Lectio Divina*); вивчення молитвослова, Святої Літургії; церковний спів.

Тривалість навчання в школі – 2 роки. Систематичність зустрічей – 2 рази у місяць, по суботах. Відповідальний за програму в 2015–2016 рр. – ігумен о. Йосафат Фітель, ЧСВВ; в 2016–2017 рр. – ігумен о. Йосафат Хаймик, ЧСВВ. Лекції в «Духовній школі» імені Митрополита Андрея Шептицького читали викладачі Івано-Франківського богословського університету та отці Чину Святого Василя Великого.

З 2011 по 2017 рр. відбулись три випуски. В 2015–2017 рр. в школі навчалось 48 слухачів (32 – з вищою освітою, з них 14 – з вищою педагогічною освітою). Заснування і діяльність «Духовної школи» імені Митрополита Андрея Шептицького на парафії Царя Христа дали можливість з 2011 по 2017 рр. отримати знання з богослів'я біля сотні слухачів школи, з котрих дванадцять закінчили чи ще навчаються на катехитично-педагогічному факультеті ІФБУ, а одинадцять осіб є членами Мирянського ЧСВВ. Слухачі школи заохочуються до частотої участі у Святій Літургії, практикування евхаристійного життя та апостольської діяльності у своїх сім'ях, родин, по місцю праці, проживання. Здобуття богословської освіти сприяє кращій підготовці слухачів до апостоляту. Відповідальна за

«Духовну школу» імені Митрополита Андрея Шептицького з 2011 р. від Мирянського ЧСВВ – с. Християна Голомідова, МЧСВВ.

Важливою ділянкою апостоляту Мирянського ЧСВВ є висвітлення його життя і діяльності в засобах суспільної комунікації: в часописі «Місіонар», газеті «Нова Зоря», на сайті монастиря оо. Василіян, у віснику Апостольства Доброї Смерті «Світло Надії», газеті «Галицький кореспондент», на телестудії «Апостол». Використання засобів суспільної комунікації сприяє поширенню інформації про життя і апостольську діяльність Мирянського ЧСВВ, що в свою чергу сприяє духовному просвітленню людей, їх наверненню і спасінню.

Важливим є індивідуальний апостолят членів МЧСВВ. Ось деякі приклади: с. Павла Неля Лавренюк, МЧСВВ (скрипка) і с. Магдалина Ліліана Лавренюк, МЧСВВ (бандура) – члени вокально-інструментального ансамблю «Аве Марія». Сестра Софія Євдокія Савчин, МЧСВВ та с. Марія Гордашко, МЧСВВ співають в церковному хорі «Надія». Сестра Марія Тереза Кишенюк, МЧСВВ та с. Софія Савчин, МЧСВВ провадять вервицю в церкві. Сестра Християна Марія Голомідова, МЧСВВ шила форми для МЧСВВ. Сестра Антонія Анна Рак, МЧСВВ, с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ, с. Софія Марія Жибак, МЧСВВ і с. Стефанія Віра Пасічняк, МЧСВВ вишивали парамани для Чину. Сестра Тереза Галина Павлюк, МЧСВВ, с. Євдокія Марія Гритчук, МЧСВВ і с. Марія Галько, МЧСВВ доглядають за квітами та грядками на території монастиря. Сестра Софія Марія Жибак, МЧСВВ, с. Марія Наталія Заячківська, МЧСВВ, с. Анна Родіка Гатало, МЧСВВ, с. Марія Ярослава Новак, МЧСВВ та с. Марія Ольга Бойчук, МЧСВВ приймають участь у генеральному прибиранні храму Царя Христа та каплички св. Юди Тадея перед великими релігійними святами та доглядають за фанами.

Однією з найважливіших місій членів Мирянського ЧСВВ є апостолят у сім'ях. Всі члени Чину моляться за свої сім'ї і родини, принагідно їх катехизують, практикують спільну молитву членів сім'ї. Чимало членів Чину посвятили свої сім'ї Пресвятому Серцю Ісусовому і урочисто щороку у храмі Царя Христа на свято Пресвятого Серця Христового відновляють цю посвяту.

Важливою і необхідною є добродійна діяльність для самих членів, щоб підтримати їх в їхніх потребах. *«Діла милосердя – це жест любові та щирої уваги, скерований до тих, які потребують нашої допомоги, це нагода дати іншому можливість зустрітися з живим Христом»*, говориться у Посинодальному посланні Синоду Єпископів УГКЦ 2016 р. до духовенства, монашества і мирян «Служіння ближньому – дияконія – в житті УГКЦ» [17]. Потребуючим членам Чину впродовж 2005–2017 рр. виділялися кошти з каси і кошти спонсорів на лікування, ліки та їжу, на Різдвяні чи Великодні свята. Окрім того, для хворих організовувались ще збірки серед парафіян храму.

Одним з головних напрямків апостольської праці членів Чину є їх місійна діяльність в обласному центрі соціально-психологічної реабілітації

дітей, Микуличинській допоміжній школі-інтернаті, слідчому ізоляторі, лікарнях міста, серед військових Збройних Сил України, переселенців зі сходу України та Криму.

Одним з прикладів місійної діяльності є праця членів Чину в обласному центрі соціально-психологічної реабілітації дітей. Ще з 2005 р. сестри відвідують дітей з подарунками на свято св. Миколая, на Різдвяні свята, даруючи їм солодощі, фрукти, духовну літературу, духовні фільми, вервиці, релігійні образки, канцелярські товари, одяг, взуття, дитячі забавки та ін. Духовна література дарувалась також і працівникам закладу. З 2009 р. з дітьми працюють катехитки – с. Григорія Досин, МЧСВВ, с. Марія Печіль, МЧСВВ (до 2012 р.), с. Вікторія Муратова, МЧСВВ (з 2012 р.).

Ось деякі приклади. У 2010 р. старші діти мали змогу подивитись фільми «Правда про наркотики» і «Правда про алкоголь і куріння». Сестри вели розмову з дітьми на теми: «Бог у твоєму житті», «Душі в чистилищі», «Брехня і її наслідки», «Що таке добре, а що погане», «Непорозуміння з батьками», «Недовіра до Бога» та ін. Молодшим дітям с. Григорія, МЧСВВ пояснювала молитву, знак хреста, розучували духовні пісні і колядки, молилась з дітьми на вервиці та ін.

Сестра Вікторія, МЧСВВ у 2014 р. з дітьми віком від 2-х до 16-ти років проводила двічі на місяць уроки катехизму, вчила їх молитися на вервиці, переглядали духовний фільм. В часі Великого Посту в капличці центру діти брали участь у Хресній Дорозі. В травні 2014 р. діти взяли участь у прощі учнів катехитичних шкіл до храму св. Пантелеймона у с. Шевченкове Галицького району, а 4 лютого 2017 р. спільно з директором та вихователями закладу – в прощі до Зарваниці, яку поофірували в наміренні за мир в Україні. Вище наведені приклади свідчать про реальну працю членів Мирянського Чину і надану потребуючим дітям допомогу.

У 2006–2007 рр. сестри Чину на Різдвяні свята відвідували дітей школи-інтернату в с. Угорниках Тисменицького району; в травні 2006 р. спільно з провідником о. Порфирієм Шумило, ЧСВВ, ансамблем духовної музики «Аве Марія» та з подарунками відвідали геріатричний пансіонат; в грудні 2006 р. подарунки на свято св. Миколая отримали 27 дітей «Дому Милосердя»; 1 березня 2007 р. – діти Центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями (розвиток 1-3-5 класи) мали можливість взяти участь у Святій Літургії, посповідатись і прийняти Св. Причастя, а 9 березня – відвідати копію Туринської Плащаниці в Катедральному Соборі Святого Воскресіння. Організацією останніх двох заходів займалась с. Йосафата Надія Гасюк, МЧСВВ.

Окремим напрямком місійної діяльності Мирянського Чину з 2006 р. є опіка дітей сиріт і дітей з малозабезпечених сімей в допоміжній школі-інтернаті в с. Микуличин Яремчанської міськради. Щороку на свято св. Миколая на пожертви парафіян церкви Царя Христа та кошти Мирянського Чину дітям (до 100 осіб) св. Миколай привозить подарунки з солодощами та фруктами, духовну літературу (зокрема дитячу Біблію і дитячі молитовники),

духовні фільми та пісні, вервиці, релігійні образки, одяг, взуття, канцелярські товари, нитки для в'язання і вишивання, ікони та тканину для вишивання та ін. Зокрема, напередодні свята Воскресіння Христового 21 квітня 2008 р. дітям подаровано духовні книги (1000 грн.) та 17 релігійних образів для спальних кімнат дітей. На свято св. Миколая у 2010 р. для новозбудованої каплички св. Миколая подаровано Євангеліє, хрест на тетрапод, підсвічники, а для школи – швейну машинку. В 2014 р. для дітей було закуплено і подаровано 95 підручників, зошитів та методичок з християнської етики. Ці наведені окремі приклади свідчать про надання реальної допомоги потребуючим дітям членами Чину.

Особливо важливою і потрібною є місійна діяльність, яку провадять члени Мирянського ЧСВВ в слідчому ізоляторі міста. В Догматичній конституції про Церкву «Світло народів» говориться, що *«Отець послав Христа «нести Добру Новину бідним... оздоровляти сокрушених серцем» (Лк. 4:18 лат. [пор. Іс. 61:1]), «шукати і спасти те, що загинуло» (Лк. 19:10). Так і Церква огортає своєю любов'ю всіх пригноблених людською неміччю, навіть більше – вбачає в убогих і страждених образ свого убогого і стражденого Засновника, старається полегшити їхню нужду й бажає служити в них Христові»* [1, п. 8, с. 61]. Апостольська праця членів Мирянського Чину в СІЗО є свідченням християнської турботи Церкви про в'язнів, її турботи про соціальну сферу: *«Я... у тюрмі був, і ви прийшли до Мене» (Мт 25, 35:36)* [5, п.403, с. 249].

Місійна діяльність членів Чину в слідчому ізоляторі розпочалася в грудні 2005 р., коли на свято св. Миколая вони з подарунками прийшли до неповнолітніх, які утримувались в даній установі.

Важливою ділянкою апостольської праці є катехизація ув'язнених. Відчуваючи потребу, з 1 березня 2007 р. з благословення Правлячого Архiereя Івано-Франківської Архиепархії УГКЦ Володимира Війтишина було започатковано катехизацію в'язнів. Катехитками СІЗО стали с. Тадея Марія Гавадзин-Гринчишин, МЧСВВ (2007–2011 рр.); с. Марія Надія Кирилюк, МЧСВВ (з 2011 р.), с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ (2012–2015 рр.). Сестри щотижня катехизували неповнолітніх, а згодом і жінок, а також принагідно катехизували засуджених господарської частини і працівників СІЗО. На заняттях сестри також підготовляли в'язнів до сповіді. Бажаючих записували в Апостольство Матері Божої, Покровительки Доброї Смерті.

6 липня 2008 р. в СІЗО відбулось освячення каплиці св. Миколая в приміщенні установи та ще однієї каплички на подвір'ї установи, які здійснили Правлячий Архiereй Івано-Франківської Архиепархії УГКЦ Володимир Війтишин та Преосвященний владика Софрон Мудрий. З цього часу щонеділі і в свята в капличці капелан о. Іван Жук почав відправляти богослужіння, в яких брали участь члени Чину. Сестри з в'язнями спільно молились вервицю, розповідали їм про релігійні свята, принагідно

евангелізували і катехизували, дарували духовну літературу, релігійні образки, відповідали на запитання.

З 2012 р. Святу Літургію в СІЗО служать, виголошують проповіді та сповідають в'язнів сотрудники храму Зіслання Святого Духа о. Арсеній Панчак і о. Василь Сливоцький. З того ж року Святі Літургії стали співати: с. Марія Печіль, МЧСВВ, с. Християна Голомідова, МЧСВВ, с. Софія Савчин, МЧСВВ, с. Марія Кирилук, МЧСВВ, с. Євгенія Пірог, МЧСВВ, с. Тадея Гавадзин-Гринчишин, МЧСВВ, с. Марія Заячківська, МЧСВВ, а згодом і с. Міріам Діхтяр, МЧСВВ та с. Павла Неля Лавренюк, МЧСВВ. На час Святої Літургії сестри дають в'язням молитовники з текстом Святої Літургії, заохочуючи співати.

Однією з ділянок діяльності членів Чину в слідчому ізоляторі є їх участь у різних заходах. Відвідавши вперше неповнолітніх на свято св. Миколая в 2005 р., сестри згодом почали приходити до ув'язнених в часі Різдвяних свят, на Йордан, в часі Великого посту, Великодніх свят, Переображення Господнього, св. Миколая, а також проводили Шевченківські уроки, вітати ув'язнених і жінок зі святом Матері, неповнолітніх з Міжнародним днем захисту дітей і Днем Знань, молились за уб'єнних під час Голодомору.

Спільну участь у святкуваннях також брали ігумен о. Йосафат Фітель, ЧСВВ, о. Порфирій Шумило, ЧСВВ, ансамбль духовної музики «Аве Марія», члени Апостольства Матері Божої, Покровительки Доброї Смерті, молодіжна спільнота «Лицарі Милосердя» Катедрального Собору Святого Воскресіння, молодіжна спільнота «Еммануїл» та діти Марійської і вівтарної дружин парафії Царя Христа під проводом о. Амброзія Козака, ЧСВВ, члени громадсько-християнського руху «Клич», семінарист IV курсу Івано-Франківської духовної семінарії Володимир Лукашевський, спільнота св. Миколая парафії Зіслання Святого Духа, діти Катехитичної школи парафії Христа-Чоловіколюбця і блаженних мучеників Григорія Хомишина, Симеона Лукача та Івана Слезюка.

Окремою ділянкою діяльності членів Мирянського Чину в СІЗО є їх участь у здійсненні Таїнства Хрещення ув'язнених. Декілька членів Чину стали хресними батьками та свідками цього Таїнства.

Окрім того, сестрами були виконані різні види робіт в слідчому ізоляторі: пошиття обрусів до каплички, прання фелонів і обрусів, прибирання капличок перед Великим Постом і Великоднем. Сестри допомагають в'язням одягом, взуттям, засобами гігієни та ін. Ці наведені приклади свідчать про надання реальної допомоги в'язням СІЗО членами Мирянського Чину. Відповідальними за працю МЧСВВ в СІЗО було с. Християна Голомідова, МЧСВВ (2005–2012 рр.) та с. Марія Печіль, МЧСВВ (2012–2017 рр.).

Окремою важливою ділянкою місійної діяльності членів Мирянського ЧСВВ є праця в лікарнях міста, яка здійснюється з 2005 р. Сестра Християна Голомідова, МЧСВВ відвідувала хворих у фтізіопульмонологічному центрі

по вул. Франка; с. Пія Залевська, МЧСВВ і с. Софія Савчин, МЧСВВ – у міській лікарні по вул. Матейки; с. Софія Савчин, МЧСВВ і с. Олена Бельбас, МЧСВВ – у хоспісі по вул. Незалежності; с. Марія-Тереза Кишенюк, МЧСВВ – у центральній міській клінічній лікарні по вул. Мазепи.

Ось деякі приклади. Так, с. Марія Тереза Кишенюк, МЧСВВ принагідно катехизує хворих, дарує їм духовну літературу, вервиці, буклети про молитву на вервиці, вчить хворих молитися. Записувала також хворих до сповіді і повідомляла про них капелана лікарні о. Романа Терлецького. Розповідала хворим про Святу Тайну Єлеопомазання.

Сестра Вінкентія Ірина Братчук, МЧСВВ та с. Василя Марія Щерб'як, МЧСВВ, працюють в ОПНД № 3 і допомагають хворим. Сестра Вінкентія, МЧСВВ вчить хворих молитися і відмовляє з ними вервицю, підготовляє хворих до сповіді і відвідує з ними храм Трьох Святителів на парафії св. Луки, де хворі мають можливість взяти участь у Службі Божій і прийняти Святе Причастя.

Надзвичайно важливою з часу початку воєнних дій на сході України є місійна праця членів МЧСВВ серед військових ЗСУ. У 2014 р. з благословення Митрополита Володимира Війтишина було зніційовано друк «Молитовника захисника України» для українських військових, який уклав семінарист Володимир Лукашевський. На парафії Царя Христа членами Мирянського ЧСВВ було зібрано протягом року 17500 грн. і надруковано 7000 молитовників.

Молитовники разом з вервицями та молитвою на вервиці були подаровані військовим: 5-го батальйону «Прикарпаття», 51-ї бригади, батальйону спеціального призначення «Івано-Франківськ», військовим 80-тої аеромобільної десантної бригади та ін. Військовим дарувались також хрестики, образки, ламіновані образи Матері Божої Вишгородської розміром А4, книжечки про сповідь. Принагідну катехизацію військових здійснювали катехитки с. Марія Печіль, МЧСВВ і с. Християна Голомідова, МЧСВВ.

Молитовники та вервиці українським військовим дарували також ігумен о. Йосафат Фітель, ЧСВВ, о. Порфирій Шумило, ЧСВВ, о. Даниїл Сікора, ЧСВВ, о. Ігор Пелехатий, о. Руслан П'яста, члени Апостольства Доброї Смерті. Члени Мирянського ЧСВВ продовжують допомагати військовим ЗСУ і в наш час.

Важливою ділянкою праці є також допомога потребуючим людям. З 2014 р., внаслідок воєнних дій на сході України, члени Мирянського ЧСВВ допомагали переселенцям зі східних районів країни та Криму необхідними для них речами, одягом, кухонним начинням та ін. і неодноразово приносили ці речі до пункту допомоги переселенцям у «Просвіті». Окрім того час від часу члени МЧСВВ допомагають потребуючим людям одягом.

Духовний провід членів Мирянського Чину Святого Василя Великого здійснюють отці василіяни монастиря Царя Христа в м. Івано-Франківську. Свою апостольську діяльність члени Чину провадять під їх керівництвом, за

що складають їм свою щирю подяку і просять в Бога для них щедрих ласк і Божого благословення та опіки Пресвятої Богородиці.

У посинодальному посланні Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 2016 р. до духовенства, монашества і мирян «Служіння ближньому – дияконія – в житті УГКЦ» найвищі пастирі нашої Церкви, єпископи УГКЦ, заохочують мирян до діл милосердя для ближнього, що рівнозначно є отриманням Божого Царства [4].

У своєму повчанні «Богопосвячене життя» святий Папа Іван Павло II сказав наприкінці пророчі слова про мирян: *«Зворушені прикладами святості богосвячених осіб, миряни будуть безпосередньо спізнавати дух євангельських рад, що заохочуватиме їх жити духом Блаженств і свідчити про нього в ім'я переображення світу, згідно з Божим задумом»* [1, п. 55, с. 76].

Підсумовуючи, можемо сказати, що після виходу УГКЦ з підпілля до 2005 р. апостольська праця членів III ЧСВВ м. Івано-Франківська складалася з молитовного апостоляту, співу богослужінь, прибирання в церквах та прилеглих до них територій, допомоги в заснуванні Марійських Дружин на парафіях міста і області, допомоги священикам в уділенні Тайни Хрещення дітям з інтернату та в підготовці дітей до Першого Святого Причастя, участі в організаціях Євхаристійного походу та походів вервиці вулицями міста, індивідуального апостоляту. В часі з 1998 по 2005 рр. сестри здійснювали в основному індивідуальний та молитовний апостолят.

Апостольська діяльність членів Мирянського ЧСВВ м. Івано-Франківська з 2005 по 2017 рр. складалася з апостоляту на парафії Царя Христа: молитовного, співу богослужінь, організації прощ, прибирання церкви, опіки «Духовної школи» імені Митрополита Андрея Шептицького, висвітлення діяльності Чину в засобах суспільної комунікації; індивідуального апостоляту; апостоляту у сім'ях та добродійної діяльності для самих членів Чину. На інших парафіях міста і області члени Мирянського Чину теж проводили свою апостольську діяльність.

Місійна апостольська діяльність членів Мирянського ЧСВВ міста з 2005 по 2017 рр. проводилась в обласному центрі соціально-психологічної реабілітації дітей м. Івано-Франківська, Микуличинській допоміжній школі інтернату, слідчому ізоляторі, лікарнях міста, серед військових Збройних Сил України, переселенців зі сходу України та Криму, потребуючим людям, де члени Чину займаються соціальною діяльністю, ділами милосердя, євангелізацією та катехизацією дітей і дорослих та надають потребуючим як матеріальну так і духовну допомогу.

Можемо зробити висновок, що своєю апостольською працею, християнським життям та добрими ділами, члени Мирянського ЧСВВ свідчать про Ісуса Христа у світі і служать спасінню людей.

В ході нашого дослідження нами внесена широка джерельна база, яка вперше оприлюднюється і вводиться в науковий обіг [8; 9; 13; 15; 18–28]. Залишається недослідженою апостольська діяльність членів Чину після

легалізації УГКЦ на парафіях Івано-Франківської митрополії в Бурштині, Калуші, Надвірнянському районі та діяльність осередків Мирянського Чину у Львові та Жовкві Львівської митрополії. Дана тема потребує глибшого вивчення і, очевидно, заслуговує на окреме монографічне дослідження.

В наші дні члени Мирянського ЧСВВ живуть згідно Статуту МЧСВВ «в усьому шукаючи Божого вподобання і освячення своїх членів та будуючи Царство Боже в душах ближніх, згідно з наукою Ісуса Христа і засадами святого Отця Василя Великого» [29, с. 7].

В цей Ювілейний рік 400-річчя від дня заснування Василіянського Чину Святого Йосафата, Мирянський Чин Святого Василя Великого святкує 120-ту річницю від дня свого заснування Праведним Митрополитом Андреем Шептицьким та 40-ву річницю від дня заснування осідку Чину владикою Яковом Тимчуком, ЧСВВ в часі підпілля в Івано-Франківську.

На більшу Славу Божу!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Апостольське післясинодалне повчання Папи Івана Павла II «Богосвячене життя» (*Vita consecrate*) / Переклад з італ. о. Порфірія Підручного, ЧСВВ. – Львів: Місіонер, 1997. – 155 с.
2. Голомідова М. Заснування Мирянського Чину Святого Василя Великого в УГКЦ Митрополитом Андреем Шептицьким та віднова його діяльності в підпіллі в Галичині: на прикладі заснування в підпіллі та діяльності осередку МЧСВВ в Івано-Франківську. / с. Християна Марія Голомідова, МЧСВВ // Науковий вісник Івано-Франківського богословського університету УГКЦ «Добрий Пастир». Богослов'я: Збірник наукових праць. / Гол. ред.. Р. А. Горбань. – Вип. 9: до 70-тих роковин Львівського псевдо-собору. – Івано-Франківськ: ІФБУ, 2016. – С. 194-211.
3. Декрет про апостолят мирян (*Apostoliam actuositatem*) // Документи Другого Ватиканського Собору (1962–1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі / переклад з лат.; Український Католицький Університет. – Львів: Свічадо, 2014. – С. 227-252.
4. Дівнич О. Юдою не стану / Олена Дівнич // Нова Зоря: український греко-католицький часопис. – Івано-Франківськ, 1991. – № 15–16.
5. Догматична конституція про Церкву *Lumen gentium* (Світло народів) // Документи Другого Ватиканського Собору (1962–1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі / переклад з лат.; Український Католицький Університет. – Львів: Свічадо, 2014. – С. 55-116.
6. Жерноклеєв О. Третій чин. Миряни в католицьких чернечих спільнотах: нариси історії / Олег Жерноклеєв. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. – 232 с.
7. Жерноклеєв О. Третій чин у підпіллі: організації мирян-греко-католиків на Прикарпатті в 70–80-х роках ХХ ст. / Олег Жерноклеєв // Карпати: людина, етнос, цивілізація. – 2014. – № 5. – С. 75-85. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/karlec_2014_5_9.
8. Інтерв'ю з Вінтоняк Анною Євстахіївною, 1942 р. н., запис 30.11.1994 р., м. Івано-Франківськ // Архів Інституту Історії Церкви УКУ у м. Львові. – 48 с.
9. Інтерв'ю з Дівнич Оленою Іванівною, 1920 р.н., запис 27.03.1994 р., м. Івано-Франківськ // Архів Інституту Історії Церкви УКУ у м. Львові.
10. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви «Христос – наша Пасха» / Синод єпископів УГКЦ. – Львів: Свічадо, 2012. – 336 с. + 64 іл.

11. Кирилюк Н. І. Проблематика ресоціалізації неповнолітніх правопорушників: // Магістерська робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 041 «Богослов'я (теологія греко-католицької конфесії)» / Надія Іванівна Кирилюк; Івано-Франківський богословський університет імені св. Івана Золотоустого УГКЦ. – Івано-Франківськ: ІФБУ УГКЦ, 2016. – 72 с.

11. Клейнота О., Лащук А. Добрі дитячі серця / О. Клейнота, А. Лащук // Нова Зоря: український греко-католицький часопис. – Івано-Франківськ, 1994. – № 2 (139).

12. Компендіум Соціальної Доктрини Церкви / перекл. О. Живиця; наук. ред. Ю. Щербініна Ю.; Папська рада «Справедливість і мир»; Конференція Римо-Католицьких єпископів України; Синод єпископів Української Греко-Католицької Церкви. – К.: Кайрос, 2008. – 549 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/justpeace/documents/rc_pc_justpeace_doc_20060526_compendio-dott-soc_uk.pdf (останній перегляд: 26.02. 2017).

13. Лист с. Орести Колюх, ЧСВВ, 1917 р. н. до с. Марії Анни Вінтоняк, III ЧСВВ, м. Івано-Франківськ. 2 березня 1992 р. Рукопис // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

14. Лист с. Орести Колюх, ЧСВВ, 1917 р. н. до с. Марії Анни Вінтоняк, III ЧСВВ, м. Івано-Франківськ. [Без дати]. Рукопис // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

15. Лист с. Орести Колюх, ЧСВВ, 1917 р.н. про заснування III Чину Святого Василя Великого в Івано- Франківську. Рукопис // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

16. Літопис ВАТ «Прикарпаттяобленерго». Віхи історії. Події та люди / [Бубен О., Головатий М., Стоєвський К., Федунків З.]. – К.: Діапринт, 2005. – 292 с.

17. Служіння ближньому – дияконія – в житті УГКЦ: Посинодальне послання Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 2016 року до духовенства, монашества і мирян (опубл.: 27 жовтня 2016). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.ugcc.ua/documents/sluzhInnya_blizhnomu_diyakonIya_v_zhittI_ugkts_77861.htm (останній перегляд: 26.02. 2017).

18. Спогади с. Антонії Анни-Марти Рак, МЧСВВ, 1938 р. н., аудіозапис № 1569 // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

19. Спогади с. Антонії Анни-Марти Рак, МЧСВВ, 1938 р. н., м. Івано-Франківськ, 2014 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

20. Спогади с. Атаназії Павлюк, ЧСВВ, м. Івано-Франківськ, 2016 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

21. Спогади Василя Рев'юка, м. Івано-Франківськ, 2016 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

22. Спогади с. Іванни Ірини Водницької, МЧСВВ, 1935 р. н., м. Івано-Франківськ, 2017 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

23. Спогади о. Йосифа Холода, ЧСВВ, 2017 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

24. Спогади с. Марії Анни Вінтоняк, МЧСВВ, 1942 р. н., м. Івано-Франківськ, 9 листопада 2012 р., аудіозапис № 0404 // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

25. Спогади с. Марії Анни Вінтоняк, МЧСВВ, 1942 р. н., м. Івано-Франківськ, 24 вересня 2015 р., аудіозапис № 2014 // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

26. Спогади с. Марії Анни Вінтоняк, МЧСВВ, 1942 р. н., м. Івано-Франківськ, 2017 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

27. Спогади Меринди Анни, 1930 р. н., м. Івано-Франківськ, 2 грудня 2014 р., аудіозапис № 1608 // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

28. Спогади с. Таїсії Марії Довбенко, МЧСВВ, 1956 р. н., м. Івано-Франківськ, 2017 р. // Приватний архів Марії Голомідової (с. Християни, МЧСВВ).

29. Статут Мирянського Чину Святого Василя Великого. – Рим: Генеральна Курія ОО. Василян, 1992. – 32 с.

30. Устав III Чину Святого Василя Великого. На більшу Божу славу і честь Пресвятої Богородиці, Святого Йосифа Обручника, Святого Василя Великого, Святого Священномученика Йосафата, Святого Ангела Хоронителя, Святої Мокрини і всіх Святих. – Крехів: Друкарня ЧСВВ, 1991. – 40 с.

31. Холод Й. Посвячення Марійської Дружини / о. Йосиф Холод, ЧСВВ // Нова Зоря: український греко-католицький часопис. – Івано-Франківськ, 1995. – № 21 (173).

32. Холод Й. Під опіку Пречистої Діви / о. Йосиф Холод, ЧСВВ // Нова Зоря: український греко-католицький часопис. – Івано-Франківськ, 1995. – № 21 (173).

**Sister Hrystyana Maria Holomidova,
Order of Lay St. Basil the Great**

**LAY APOSTOLIC WORK OF ST. BASIL THE GREAT
IN IVANO-FRANKIVSK TODAY**

The article aims to introduce the reader to the apostolic work of the members of Lay Order of St. Basil the Great in Ivano-Frankivsk since the release of the Ukrainian Greek Catholic Church from the underground to this day. Article has historical and chronological descriptive character of the direction and publication of new sources.

Keywords: *Lay Order of St. Basil the Great, LOSBM, the apostolic work of Lay Order of St. Basil the Great, UGCC.*